

Brännheta skatter! Bör avfallsförbränning och utsläpp av kväveoxider från energiproduktion beskattas?

Förbränningsskatteutredningen har i dag överlämnat sitt betänkande till regeringen. Utredningen har sett över förutsättningarna för avfallsförbränning och analyserat behovet av en skatt på förbränning av avfall. I enlighet med uppdraget har utredningen också tagit fram ett förslag till sådan skatt. Utgångspunkten för analysen har varit om en skatt kan bidra till en mer resurseffektiv och giftfri avfallshantering i enlighet med avfallshierarkin och regeringens ambition att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Utredningen har även analyserat om kväveoxidavgiften kan göras mer verkningsfull ur miljösynpunkt och samhällsekonomiskt mer effektiv, i första hand genom att avgiften görs om till en skatt. Vi har även utrett om prissignalen på utsläpp av fossil koldioxid inom EU:s system för handel med utsläppsrätter bör kompletteras med andra ekonomiska styrmedel vad gäller el- och värmeproduktion.

Utredningen anser att det inte bör införas någon skatt på avfallsförbränning. En sådan skatt skulle bli rent fiskal och inte på ett kostnadseffektivt och verkningsfullt sätt styra mot en mer resurseffektiv och giftfri avfallshantering. Utredningen bedömer att det är lämpligare att se över de styrmedel som direkt riktar sig mot exempelvis utsortering av angelägna avfallsfraktioner eller produktdesign. Exempel på sådana styrmedel är tillståndsvillkor eller ett utökat producentansvar. Om en skatt på avfallsförbränning ändå ska införas, föreslår utredningen att den utformas genom att skatt tas ut för avfall som förs in till en förbränningsanläggning och att avdrag medges när avfall förs ut från samma anläggning.

En skatt som kompletterar kostnaden för att släppa ut koldioxid från el- och värmeproduktionsanläggningar inom EU:s system för handel med utsläppsrätter, EU ETS, skulle utgöra ett s.k. nationellt prisgolv. Utredningen konstaterar att nationella prisgolv undergräver syftet med EU ETS, som är att utnyttja de möjligheter till samordningsvinster som finns på EU-nivå och harmonisera klimatpolitiken för att åstadkomma ett större avtryck på de globala utsläppen. Ett nationellt prisgolv får inga långsiktiga klimatteffekter eftersom EU ETS än så länge är ett klimatpolitiskt nollsummespel på EU-nivå. Ett prisgolv för utsläpp från värme- och kraftvärmeverk skulle dessutom få en ytterst liten effekt på de fossila koldioxidutsläppen i Sverige. Anläggningarna har nämligen till stor del redan bytt ut fossila bränslen till förmån för biobränslen.

Dagens avgift på utsläpp av kväveoxider från energiproduktion uppfyller inte principen om att förorenarna ska betala. De företag som har lägre utsläpp av kväveoxid per producerad energienhet än genomsnittet av de avgiftsskyldiga, får tillbaka mer pengar än de betalat in. Alla avgiftsskyldiga sektorer har inte samma förutsättningar för kväveoxidreduktion. Dagens avgiftssystem tenderar därför att flytta pengar från internationellt konkurrensutsatt industri till värme- och kraftvärmesektorn.

Utredningen konstaterar att styreffekten och styrningens kostnadseffektivitet skulle öka om återföringen i avgiftssystemet togs bort, dvs. om avgiften görs om till en skatt. En skatt skulle även innebära att principen om att förorenaren ska betala för sina utsläpp får genomslag och att flera förorenande företag får börja betala för de miljö- och hälsoskador som de orsakar. Trots det tar utredningen inte ställning till om dagens kväveoxidavgift bör ersättas med en skatt eftersom frågan rymmer svåra politiska avvägningar mellan styreffekt, kostnadseffektivitet och villkoren för konkurrensutsatt industri. Däremot presenterar utredningen två alternativa förslag på hur en skatt på kväveoxider skulle kunna utformas som kan ligga till grund för avvägningarna.

De avgiftsbelagda utsläppen står i dag för bara drygt tio procent av de totala kväveoxidutsläppen. Genom utredningens förslag förstärks styreffekten och kostnadseffektiviteten ökar för svensk kväveoxidreduktion genom att skatten breddats till att även omfatta utsläppskällor utanför det nuvarande avgiftskollektivet.

Kontakt

Anna Wallentin, sekreterare, 08-405 25 90